

STUMP PYOMETRALI BİR KÖPEKTE OVARİAN REMNANT SENDROMU

Abuzer K. ZONTURLU¹

Cihan KAÇAR²

¹Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı Şanlıurfa – TÜRKİYE

²Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı Kars – TÜRKİYE

Geliş Tarihi: 10.07.2003

The Ovarian Remnant Syndrome at the Bitch with Stump Pyometra

Summary

In this case study, a stump pyometra-ovarian remnant syndrome (ORS) is presented in an 11-year old, 15 kg in weight, crossbreed female dog brought to Ankara University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Obstetrics and Gynaecology with a history of vaginal discharge and increased sexual activity. Owner of the dog reported that the dog had an ovariohysterectomy operation 6 months prior to the day of clinical examination, and clinical symptoms have just started. The ultrasonographic examination revealed presence of right ovary and a piece of uterus. Moreover, vaginal cytological examination indicated intensive leucocyte infiltration and the metestrus findings. Following the general anesthesia, right ovary and remaining uterus tissue with its contents were removed by laparotomy.

In conclusion, it was reported that ORS could be diagnosed by abdominal ultrasonographic and vaginal cytological examinations. In addition, it was suggested that laparotomy could be beneficial in the treatment of ORS.

Keys Words: Bitch, stump pyometra, ORS

Özet

Bu olguda, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı kliniğine vaginal akıntı ve çiftleşme isteği şikayeti ile muayeneye getirilen; 15 kg ağırlığında, 11 yaşlı, melez bir köpekte stump pyometralı ovarian remnant sendromu sunuldu. Anamnezde köpeğin 6 ay önce ovariohisterektomi operasyonu geçirdiği, şikayetlerin ise yeni başladığı belirtildi. Yapılan ultrasonografik muayenede sağ ovaryum ile birlikte uterustan bir parçanın kaldığı, vaginal sitolojide de yoğun lökosit infiltrasyonu ile birlikte metaöstrus tablosu saptandı. Genel anestezi altında laparotomi yapılan köpekte, sağ ovaryum ve içi içerik dolu kese şeklinde uterus dokusu uzaklaştırıldı.

Sonuç olarak ORS'nin abdominal ultrasonografi ve vaginal sitoloji bulguları ile de teşhis edilebileceği, laparotomi ile yapılan sağaltımda başarılı sonuçlar alınabileceği kanısına varıldı.

Anahtar Kelimeler: Dişi köpek, stump pyometra, ORS

Giriş

Ovarian Remnant Sendromu (ORS), ovariohisterektomi yapılmış köpeklerde fonksiyonel ovaryum dokusundan bir parçanın veya tamamının abdomende kalması ve kalan ovaryum parçasının revaskülarizasyonu sonucu endojen hormonların salınmasıyla östrüsün klinik semptomlarının ortaya çıkması olarak tanımlanır. Bu durum patolojik olmayıp, ovariohisterektomi'nin (OHE) bir komplikasyonudur (1,7).

ORS'li köpeklerde vulvada şişkinlik, kanlı vaginal akıntı, erkek köpeklerin önünde durma ve çiftleşmeye izin verme gibi proöstrus veya östrusun klinik semptomları görülür. Bu hayvanlar sadece davranışsal olarak değil ovaryum fonksiyonları açısından da gelişimlerini sürdürmektedirler (7).

Stump pyometra, OHE'den sonra kalan uterus dokusunda kistik endometrial hiperplazisin (CEH) gelişimi sonucu oluşmaktadır. Patogenezisi CEH'deki gibi olup ORS'li köpeklerde stump pyometra olgusuna sıklıkla rastlanmaktadır. Stump pyometra gelişen köpeklerin %71'nin ORS'li köpekler olduğu bildirilmektedir (2).

Ovaryumun tamamen uzaklaştırıldığı durumlarda stump pyometra ender olarak şekillenmektedir. Abdominal ultrasonografide (USG) pyometra görüntüsü gibi ya da idrar kesesine yapışık tek veya çift kompartımanlı içi sıvı dolu anekojenik görünümündedir.

Sunulan olguda, ovariohisterektominin bir komplikasyonu olan ORS'li köpeklerde vaginal sitoloji ve USG ile teşhisi amaçlanmıştır.

Vakanın Tanımı

Çalışma materyalini Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı kliniğine 15 gün önceden çiftleşme isteği göstermesi, vaginal akıntının ise 20 gündür devam etmesi üzerine muayeneye getirilen; 15 kg ağırlığında, 11 yaşlı dişi melez bir köpek oluşturdu.

Köpek 6 ay önce OHE operasyonu geçirmiş olup yapılan klinik muayenede, vulva dudaklarında ödem, vaginada koyu kırmızı renkte muköz karakterde akıntı, vulva dudakları etrafındaki tüylerin ve kuyruk bölgesinin kirli renkte yapışkan bir hal aldığı tespit edildi.

Ultrasonografik muayene için hayvan sırt üstü yatırılarak inguinal bölgeden thoraksa kadar median hat tıraş edildi. Ultrasonografik muayenede böbrekler saptandıktan sonra ovaryum sağda thoraksa çok yakın, hipoekojenik yapıda ve üzerinde anekojenik kistik yapıların varlığı görüldü (Şekil. 1). Sol taraftan yapılan muayenede herhangi bir yapıya rastlanmadı. Ayrıca inguinal bölgenin muayenesinde idrar kesesinin hemen önünde uterustan bir parçanın varlığı saptandı (Şekil. 2). Vagina ve serviksin muayenesi için hayvan ayakta tespit edildi. Steril bir vaginaskopi yardımı ile yapılan muayenede serviksin açık olduğu gözlemlendi. Vaginanın anterior bölgesinde koyu kahve renkte sıvının varlığı tespit edildi. Sitolojik muayene için 20 cm uzunluğunda eküvyon %0.9'luk serum fizyolojik solusyonu ile nemlendirildi. Vaginanın anterior bölgesinden alınan vaginal smear örneği lam üzerine homojen şekilde yayılarak Papanicolaou boyama yöntemine göre boyandı (5). Preparatlar kurutulduktan sonra mikroskop altında önce küçük (10x20) daha sonra büyük büyütmede (10x40) incelendi. Vaginal smear de metöstrusa ait hücre tipleri ile birlikte yoğun miktarda lökosit infiltrasyonları gözlemlendi.

USG ile sağ ovaryumun tamamı ve uterustan bir parçanın bırakıldığı tespit edilen köpekte, hasta sahibinin isteği de göz önünde tutularak operasyona karar verildi. Operasyon için hayvan bir gün aç bırakıldı.

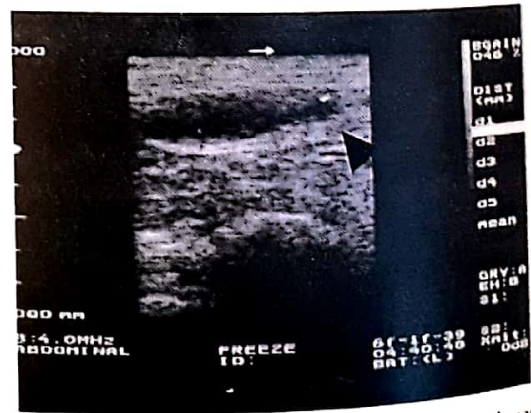
Genel anesteziye alınan hayvan sırt üstü tespit edilerek, bölgenin enzisyonu için gerekli rutin hazırlıklar ve dezenfeksiyonu sağlandı. Linea alba üzerinde yaklaşık 10 cm'lik enzision yapıldı. Deri altı bağ dokusu ve kas tabakası enzisyonu küt disseksiyon ile genişletildi. Periton ise doku makasıyla kesilerek karın boşluğuna girildi. Sağ

ovaryum son kostanın arkasında böbreğin önünde bulunduktan sonra enzision bölgesine getirildi (Şekil 3). Lig. suspensorium ovarii, 0/0 numaralı krome katgütle ligatüre edilerek ovaryum numaralı krome uterus parçası (Şekil 4) kör bir kese şeklinde olup serviks ile korpus uteri arasında 1'er cm ara ile 1 çıkarıldı. Karın boşluğu serum fizyolojik ile yıkandı. Periton 2/0 krome katgüt ve basit sürekli dikiş ile kapatıldı. Tüm kaslara 0/0 numaralı krome katgütle basit ayrı dikiş uygulandı. Deri ise 0/0 numaralı ipek iplikle U dikişi ile kapatıldı.

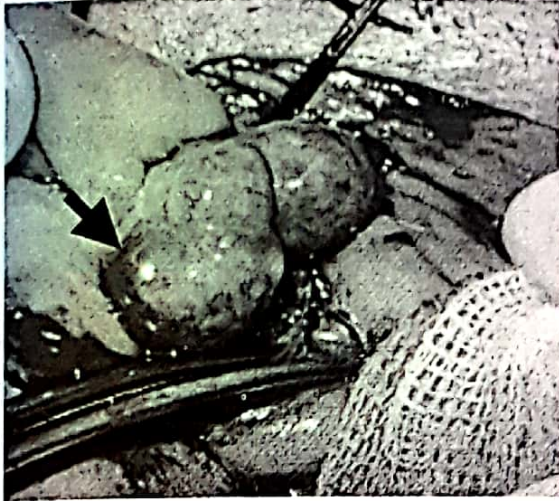
Çıkarılan ovaryum dokusu boğumlu olup, üzerinde biri yaklaşık 1 cm olmak üzere iki adet kistik yapıda follikül saptandı (Şekil 3.). Uterus parçasının çeperi ince olup dokuyu besleyen damarlarda kalınlaşmalar gözlemlendi. Postoperatif dönemde 5 gün süreyle 250 mg sefazolin (Sefazol®) i.m. yolla uygulandı, operasyondan bir hafta sonra dikişler alındı ve postoperatif herhangi bir komplikasyona rastlanmadı. Daha sonraki haftalarda yapılan kontrol ve alınan anamnezde akıntının görülmediği ve çiftleşme isteğinin ortadan kalktığı belirlendi.

Şekil 1. Böbreğin önünde ovaryumun ultrasonografik görünümü

Şekil 2. İdrar kesesinin önünde stump kesesinin ultrasonografik görünümü

Şekil 3. Sağ ovaryum ve kistik yapının görünümü

Şekil 4. Sağ ovaryum ve stump kesenin görünümü

Tartışma

ORS, OHE'nin bir komplikasyonu olarak ortaya çıkan ve patolojik olmayan bir durumdur. ORS'nin, OHE'den sonra ovaryum dokusunun tamamının veya bir kısmının abdomen içerisinde kalması ve kalan ovaryum parçasının revaskülarizasyonu sonucu endojen hormonların salınımı ile ortaya çıkmaktadır (3,7). Bu hayvanlarda präöstrüs ve östrüs a ait klinik semptomların görüldüğü bildirilmektedir (2).

Sunulan olguda ise yazarların bildirimlerinden farklı olarak metaöstrüs tablosu saptandı.

ORS'nin klinik semptomları, OHE'den sonra ortalama 1,5-5 ay arasında görülebileceği bildirmekte (1) bu olguda da klinik semptomların OHE'den 6 ay sonra meydana geldiği ve bu bildirim (1) yakın olduğu belirlendi

ORS'li köpeklerde vulvada şişkinlik, kanlı vaginal akıntı, erkek köpeklerin önünde durma ve atlamaya izin verme gibi östrusa ait klinik semptomların görüldüğü bildirilmektedir (7). Sunulan vakada hasta sahibinden alınan anamnezde, daha önce OHE operasyonu geçirmiş olmasına rağmen, östrüs gösteriyor olması teşhisi doğrulamaktadır.

ORS'de kornifiye vaginal epitel hücrelerin görülmesi ile tanı konulur (7). Vaginal sitolojide en önemli kanıt smearde süperfisial hücrelerin (%80-90) gözlenmesi, hücrelerin tümü veya tümüne yakınının kornifiye olmasıdır (1,2). Vakanın sitolojik örneğinde %60 oranda süperfisial, %10-20 bazal, parabazal hücreler ile birlikte intermedier hücreler tespit edildi. Bunun yanısıra yoğun miktarda lökosit infiltrasyonu gözlemlendi. Sitolojide lökosit infiltrasyonun gözlenmesi uterusda bir enfeksiyonun varlığı, dolayısıyla stump pyometra yönünden teşhisi desteklemektedir.

Ovarian remnant sendromu, kısırlaştırılmış köpeklerdeki vaginal akıntı, vaginal neoplazi, vaginitis, stump pyometra, eksojen östrojen tedavisi ve koagülopatiler ile karışabilmektedir. Eğer ovaryumlar genişlemiş ve kistik yapıda değilse, abdominal radyografilerde ve USG ile tam olarak teşhis konulamamakta, kesin tanı için laparotomi yapılması gerektiği bildirilmektedir (2). Fakat bu vakada vaginal akıntının yanı sıra, içerde kalan ovaryumun büyük ve kistik bir yapıda olması, USG ile teşhise olanak sağladı. USG'de sağ ovaryum hipokojenik yapıda ve üzerinde anekojenik kistik yapının varlığı tespit edildi.

Enfekte uterus, abdominal USG' de ya pyometra görüntüsü ya da idrar kesesine yapışık, tek veya çift kompartımanlı içi sıvı dolu, anekojenik görünümündedir. Sunulan olguda uterus, idrar kesesinin hemen önünde yaklaşık 8 cm uzunlukta ve 3 cm eninde anekojenik, cidarı kalınlaşmış, idrar kesesinden bağımsız bir alan olarak saptandı (Şekil 2).

Sonuç olarak ORS'nin abdominal USG ve vaginal sitoloji bulguları ile de teşhis edilebileceği, laparotomi ile yapılan sağaltımda başarılı sonuçlar alınabileceği kanısına varıldı.

Kaynaklar

1. Feldman EC, Nelson RW. Canine and Feline Endocrinology and Reproduction. WB Saunders Company 1996; 640-641.
2. Johnston SD, Root KMV, Olson PN. Canine and Feline Theriogenology. WB Saunders Company 2001; 199-200.
3. Miller DV. Ovarian remnant syndrome in dog and cats: 46 cases (1988-1992). J Vet Diagn Invest 1995; 7: 572-574.
4. Papanicolaou GN. A new procedure for staining vaginal smears. SCI 1942; 95: 438-439.
5. Pearson H. The complications of ovariectomy in the bitch. J Small Anim Pract 1973; 14: 257-266.
6. Perkins NR., Frazer GS. Ovarian remnant syndrome in a toy poodle: a case report. Theriogenology 1995; 44: 307-312.
7. Wallace MS. The ovarian remnant syndrome in the bitch and queen. Vet Clin Nth America Small Anim Prac 1991; 21(3): 501-507.